

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 362/2016-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Zelenayom, 29. augusta 19, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 105/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 105/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 105/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov), ktoré j e Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Petra Zelenaya, 29. augusta 19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 362/2016-11 z 1. júna 2016 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 105/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že v napadnutom konaní, ktoré začalo na okresnom súde 29. októbra 2002, sa žalobkyňa domáha proti sťažovateľovi ako žalovanému v 3. rade a ďalším žalovaným vyslovenia neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností nachádzajúcich

sa v obci [REDACTED], ktorých výlučným vlastníkom je sťažovateľ. Okresný súd predbežným opatrením z 15. apríla 2003 obmedzil sťažovateľovi užívacie právo k predmetným nehnuteľnostiam tým, že mu uložil povinnosť strpieť ich užívanie žalobkyňou a zdržať sa akýchkoľvek stavebných úkonov na nich.

3. Sťažovateľ na základe priebehu napadnutého konania opísaného v sťažnosti zastáva názor, že okresný súd v ňom od začiatku spôsobuje prieťahy, nie je spôsobilý rozhodnúť vo veci, ktorá nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitá, napriek tomu, že sťažovateľ prieťahy v konaní nezapríčinil. V odôvodnení sťažnosti ďalej uvádza, že „Súd v primeranom čase vec riadne nerozhodol, jeho neefektívna činnosť a (ne)vedenie konania nevedie k odstráneniu právnej neistoty medzi účastníkmi konania a tiež dochádza k neučelnému navyšovaniu trov konania. Vlastnícke právo môjho klienta je predbežným opatrením tohto súdu značne obmedzené, keďže mu akokoľvek bolo zamedzené nakladať s jeho nehnuteľnosťami, je povinný strpieť užívanie nehnuteľností žalobkyňou, a zdržať sa akýchkoľvek stavebných úkonov, najmä tieto rekonštruovať, prestavať, meniť ich stavebnú dispozíciu a začať stavebné úpravy, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Uvedeným stavom tak klientovi vzniká značná majetková ujma, keď nehnuteľnosti nemôže riadne užívať, udržiavať, zveľaďovať alebo vykonávať úpravy a stavebné úkony... Táto právna neistota zapríčinená zdĺhavým postupom súdu navyše podstatnou mierou prispela k rozpadu manželstva môjho klienta a následne k rozvodu manželov dňa 16.03.2004 a zároveň mu spôsobila silnú citovú ujmu.

Ako je z poskytnutého prehľadu úkonov zrejmé, na prieťahy v konaní (sťažovateľ, pozn.) upozorňoval súd neustále a poskytol tak súdu dostatočnú príležitosť, aby sám odstránil pretrvávajúci protiprávny stav zapríčinený neprerokovaním veci bez zbytočných prieťahov.

... Neefektívna práca súdu, zapríčinená tiež častým odročovaním vytýčených pojednávaní bez prejednávania veci, a neschopnosť súdu rozhodnúť vo veci samej v primeranej lehote, ktorá v tomto konkrétnom prípade vyústila do neprimeranej dĺžky súdneho konania, výrazne finančne, časovo a emociálne vyťažuje môjho klienta, pričom povaha prejednávanej veci má pre neho zásadný význam.

... Vzhľadom na pretrvávajúcu neistotu môjho klienta v predmetnom konaní, pre postoj súdu k zabezpečeniu zákonnosti i pre nemožnosť dosiahnuť meritórne rozhodnutie vo veci v primeranej lehote, z dôvodu nehospodárnosti celého konania, ktoré na klienta negatívne dopadá po finančnej a emocionálnej stránke, ako aj pre nemožnosť riadneho užívania svojho riadne zakúpeného rodinného domu a pozemkov, považujeme za spravodlivé priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume vo výške 10 000 €, ktorým by boli kompenzované uvedené porušenia základných práv a slobôd garantované Ústavou, ako aj medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná.“.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, aby prikázal okresnému súdu v tejto veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a úhradu trov konania v sume 1 343,62 €.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania, a to okresný súd zastúpený jeho predsedom listom sp. zn. Spr 3123/2016 z 1. augusta 2016 a právny zástupca sťažovateľa k vhodnosti ústneho pojednávania podaním z 11. júla 2016.

5.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem vyjadrenia zákonnej sudkyne a chronológie úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní k veci uviedol:

„... Nemožno... konštatovať, že vo veci dochádza k bezdôvodným prietahom v konaní. Návrh vo veci bol podaný dňa 29.10.2002, následne boli odstraňované vady návrhu a doplňovaný návrh, a to prípisom doručeným na súd dňa 28.02.2003. Dňa 10.03.2003 bol vo veci upravený petit a dňa 15.04.2003 bolo vo veci vydané predbežné opatrenie. V súvislosti s predbežným opatrením sa spis od 05.09.2003 do 22.06.2004 nachádzal na Krajskom súde v Bratislave. V uvedenom období Okresný súd Pezinok vo veci nemohol meritórne konať. Ďalej navrhujem, aby súd prihliadol najmä na tú okolnosť, že

dňa 11.10.2004 bola vec prerušená, a to až do právoplatného skončenia veci vedenej na Okresnom súde v Pezinku pod sp. zn. 5C 142/2001 (neskôr sp. zn. 5C 1001/2008). V tejto veci prebiehalo riadne konanie do 16.06.2009, kedy bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave. Následne však uvedená vec bola predložená na dovolacie konanie Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, ktorý v tejto veci rozhodol dňa 19.07.2011. V tejto súvislosti navrhujem, aby Ústavný súd SR prihliadol na tú okolnosť, že Okresnému súdu Pezinok bránili prekážky vo veci, a to prerušenie konania od 11.10.2004 prakticky do 19.07.2011. Následne súd vo veci konal, a to vytyčoval termíny pojednávania. V tejto súvislosti chcem poukázať najmä na to a navrhujem, aby to súd vo svojom rozhodnutí zohľadnil, že bránili vo veci konať najmä procesné závady, ktoré boli predovšetkým na strane účastníkov konania, keď termíny pojednávania 18.02.2013, 17.06.2013, 30.10.2014, 26.05.2015, ako i 31.03.2016 boli odročené z dôvodu neúčasti navrhovateľa, resp. jeho právneho zástupcu na ich žiadosti. V dvoch prípadoch došlo k odročeniu termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, a to 13.04.2015 a 12.11.2015.

Súd vec meritórne prejednal iba na pojednávaniach dňa 21.11.2013 a 27.03.2014. T. č. je vytyčený vo veci termín pojednávania na 27.10.2016.“

Zároveň oznámil, že netrvá na nariadení ústneho pojednávania.

5.2 Zákonná sudkyňa konajúca vo veci vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla, že predmetná vec jej bola prerozdelená v roku 2008 spolu s 33 000 spismi a že «oddelenie „6C“, ktoré vybavujem, je dlhodobo od r. 2008 okrem vysokého nápadu zaťažované aj prerozdeľovaním spisov iných súdnych oddelení jednak po sudcoch na dlhodobej PN..., jednak po sudcoch, kt. odišli na iné súdy..., ako aj na dôchodok...»

5.3 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 14. júla 2016 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

7. Z obsahu sťažnosti a vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutého konania:

Dňa 29. októbra 2002 žalobkyňa podala na okresnom súde žalobu o vyslovenie neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností (veci bola pridelená sp. zn. 21 C 35/02). Zároveň požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 31. januára 2003 okresný súd vyzval žalobkyňu na preukázanie osobných, zárobkových a majetkových pomerov.

Dňa 25. februára 2003 žalobkyňa doručila návrh na nariadenie predbežného opatrenia a vyplnené tlačivo pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 28. februára 2003 okresný súd vyzval žalobkyňu na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia a požiadal príslušnú správu katastra na doručenie listov vlastníctva a kúpnych zmlúv.

Dňa 10. marca 2003 žalobkyňa upravila návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 15. apríla 2003 okresný súd uznesením nariadil predbežné opatrenie.

Dňa 6. a 9. mája 2003 žalovaní v 1. a 2. rade doručili odvolania proti nariadeniu predbežného opatrenia.

Dňa 13. mája 2003 okresný súd vyzval ďalších účastníkov konania na vyjadrenie k odvolaniam.

Dňa 15. mája 2003 sa žalovaní v 3. a vo 4. rade odvolali proti nariadeniu predbežného opatrenia.

Dňa 16. mája 2003 okresný súd vyzval žalobkyňu a žalovaných v 1. a 2. rade na vyjadrenie k odvolaniam žalovaných v 3. a vo 4. rade.

V dňoch 23. a 24. júna 2003 žalobkyňa doručila vyjadrenia k podaným odvolaniam.

Dňa 5. septembra 2003 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaniach.

Dňa 29. apríla 2004 krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 201/03 potvrdil uznesenie o predbežnom opatrení vo vzťahu k žalovanému v 2. rade a odvolania ostatných žalovaných odmietol.

Dňa 22. júna 2004 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 2. septembra 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 11. október 2004.

Dňa 5. októbra 2004 žalobkyňa doručila návrh na spojenie vecí vedených okresným súdom pod sp. zn. 5 C 142/01 a sp. zn. 21 C 35/02.

Dňa 11. októbra 2004 okresný súd uznesením zamietol návrh žalobkyne na spojenie vecí a prerušil konanie do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 142/01 (konanie o neplatnosť kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade, predmetom ktorej sú sporné nehnuteľnosti).

Dňa 8. novembra 2004 sa žalobkyňa odvolala proti uzneseniu okresného súdu z 11. októbra 2004.

Dňa 11. novembra 2004 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 31. januára 2005 krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 363/04 potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu.

Dňa 19. marca 2008 došlo k zmene zákonnej sudkyne a konaniu bola pridelená nová sp. zn. 5 C 105/2008.

V priebehu rokov 2008 a 2009 okresný súd opakovane žiadal o zapožičanie spisu 5 C 142/2001 (vedený pod novou sp. zn. 5 C 1001/2008), ktorý sa nachádzal na krajskom súde z dôvodu podaného odvolania a neskôr na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu rozhodovania o dovolaní žalobkyne.

Dňa 6. novembra 2009 okresný súd zaslal žalobkyni tlačivo na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 30. novembra 2009 žalobkyňa doručila vyplnené tlačivo na účely oslobodenia od súdnych poplatkov.

Dňa 22. decembra 2009 okresný súd zisťoval stav konania sp. zn. 5 C 1001/2008.

V dňoch 3. mája 2010, 27. septembra 2010, 29. novembra 2010, 16. marca 2011 a 24. mája 2011 okresný súd opätovne zisťoval stav konania sp. zn. 5 C 1001/2008, spis sa

stále nachádzal na najvyššom súde (najvyšší súd v označenej veci rozhodol o zamietnutí dovolania žalobkyne 19. júla 2011, pozn.).

Dňa 15. augusta 2011 žalobkyňa doručila zmenu žaloby a návrhy na vykonanie dokazovania.

Dňa 4. októbra 2011 okresný súd uznesením pripustil zmenu žaloby.

Dňa 19. októbra 2011 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k zmene žaloby.

Dňa 2. februára 2012 sťažovateľ doručil vyjadrenie k zmene žaloby.

Dňa 12. júna 2012 okresný súd vyzval žalobkyňu na vyjadrenie, či trvá na podanej žalobe. Žalobkyňa oznámila, že na podanej žalobe trvá.

Dňa 31. augusta 2012 okresný súd priznal žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 4. septembra 2012 okresný súd nariadil pojednávanie na 10. január 2013.

Dňa 18. septembra 2012 okresný súd na základe žiadosti právneho zástupcu žalobkyne o odročenie pojednávania určil nový termín pojednávania na 18. február 2013.

Dňa 28. decembra 2012 žalovaný v 2. rade sa vyjadril k zmene žaloby.

Dňa 18. februára 2013 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednanja veci na 17. jún 2013 z dôvodu práceneschopnosti žalovaného v 2. rade.

Dňa 17. júna 2013 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednanja veci na 21. november 2013 z dôvodu plánovanej zahraničnej cesty právneho zástupcu žalobkyne.

Dňa 21. novembra 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. marec 2014.

Dňa 27. marca 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 19. jún 2014 na účel vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 5. júna 2014 okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky zákonnej sudkyne a určil nový termín na 30. október 2014.

Dňa 30. októbra 2014 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednanja veci na 13. apríl 2015 z dôvodu ospravedlnenej neúčasti (práceneschopnosti) právneho zástupcu žalobkyne a žalovaného v 1. rade.

Dňa 13. apríla 2015 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednanja veci na 26. máj 2015 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 26. mája 2015 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednaní vecí na 12. november 2015 z dôvodu kúpeľnej liečby a dovolenky právneho zástupcu žalobkyne.

Dňa 6. novembra 2015 pojednávanie nariadené na 12. november 2015 bolo zrušené z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 16. februára 2016 okresný súd nariadil pojednávanie na 31. marec 2016.

Dňa 31. marca 2016 okresný súd odročil pojednávanie bez prejednaní vecí na 27. október 2016 z dôvodu plánovanej dovolenky právneho zástupcu žalobkyne.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 105/2008 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

11. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, III. ÚS 116/02).

13. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

14. Posúdením napadnutého konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú – jeho predmetom je žaloba o určenie neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Na zložitosť napadnutého konania nepoukázal ani predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti.

15. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Aj keď ústavný súd z prehľadu úkonov v napadnutom konaní zistil, že sťažovateľ na výzvu okresného súdu z 19. októbra 2011, aby sa vyjadril k zmene žaloby, reagoval až vyjadrením doručeným 2. februára 2012, uvedená skutočnosť mala minimálny dopad na celkovú dĺžku trvania konania.

16. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu, pričom z prehľadu procesných úkonov zistil v postupe okresného súdu nielen nečinnosť, ale aj neefektívnu činnosť.

17. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu zohľadnil skutočnosť, na ktorú poukázal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že postupu okresného súdu v napadnutom konaní bránila zákonná prekážka spočívajúca v prerušení napadnutého konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 5 C 142/01, keďže označené konanie a rozhodnutie malo význam pre napadnuté konanie, v ktorom sa rieši otázka neplatnosti následných kúpnych zmlúv. Vzhľadom na to, že uznesenie okresného súdu o prerušení konania potvrdil na základe odvolania žalobkyne aj odvolací súd, ústavný súd hodnotí nečinnosť okresného súdu, ktorý počas prerušenia konania (od 18. mája 2005 do 5. augusta 2009) zameral svoju aktivitu výlučne na požadovanie predloženia spisu sp. zn. 5 C 142/01 (neskôr vedeného pod sp. zn. 5 C 1001/2008), ako dôvodnú (pozri napr. I. ÚS 142/04).

18. Okresný súd bol však nečinný bez relevantnej zákonnej prekážky v období po právoplatnom skončení veci sp. zn. 5 C 142/01 a po rozhodnutí o dovolaní žalobkyne (19. júl 2011), predovšetkým v obdobiach medzi nariadenými pojednávaniami, ktoré boli nariadované aj s odstupom 4 až 6 mesiacov.

19. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, pre ktoré sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

20. O neefektívnom a nesústredenom postupe okresného súdu svedčí množstvo nariadených pojednávaní, ktoré boli odročované bez prejednaní vecí. Okresný súd postupoval mechanicky a neefektívne, keď pojednávania nariad'oval aj s takmer polročným časovým odstupom, čo nemožno považovať za súladné s požiadavkou rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov konania. Ústavný súd v súvislosti s neefektívnym postupom okresného súdu v napadnutom konaní poukazuje aj na správanie právneho zástupcu žalobkyne, ktorý aj napriek nariad'ovaniu pojednávaní s dostatočným časovým predstihom opakovane ospravedlňoval svoju neúčast' na nich a tieto žiadal odročiť, pričom okresný súd v súvislosti s týmto správaním hrubo sťažujúcim postup konania ani raz nepristúpil k využitiu poriadkových opatrení. Aj z tohto dôvodu (okrem dôvodov na strane zákonnej sudkyne) okresný súd vec meritórne prejednal iba na dvoch z celkovo jedenástich nariadených pojednávaní, naposledy 27. marca 2014.

21. Uvedenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Ústavný súd preto konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním sťažovateľa, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

22. Obranu vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, ktorá poukázala na nedostatočné personálne obsadenie súdu a na neprimeranú zaťaženosť sudcov, *nebolo možné akceptovať*. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbaňuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného

personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

23. Napokon ústavný súd konštatuje, že už samotná dĺžka trvania konania, ktorá predstavuje takmer 14 rokov, sama osebe signalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (aj keď konanie bolo prerušené a vec bola opakované aj na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o opravných prostriedkoch, čo nemožno pripočítat' na ťarchu okresného súdu). Predmetná vec sa aj po takmer 14 rokoch stále nachádza na súde prvého stupňa bez jediného meritórneho rozhodnutia. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

24. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov.

25. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ považuje za spravodlivé priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € vzhľadom na pretrvávajúcu neistotu v napadnutom konaní, pre nemožnosť dosiahnuť meritórne rozhodnutie vo veci v primeranej lehote, z dôvodu nehospodárnosti celého konania, ktoré na sťažovateľa dopadá po finančnej a emocionálnej stránke a znemožňuje mu riadne užívať zakúpený rodinný dom a pozemky.

26. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez jediného meritórneho rozhodnutia, ako aj na existenciu zákonnej prekážky v postupe súdu v napadnutom konaní považuje za primerané v sume 3 000 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

27. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Petrom Zelenayom. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania v sume 1 343,62 € za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), keď pri ich výpočte vychádzal z hodnoty nehnuteľností, ktoré sú predmetom napadnutého konania.

28. Ústavný súd už vyslovil, že predmet konania pred ústavným súdom nie je totožný s predmetom konania pred všeobecným súdom, v rámci ktorého sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv a slobôd. Predmet konania pred ústavným súdom (ochrana porušených základných práv a slobôd) nie je ocniteľný v peniazoch (III. ÚS 36/09).

29. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v celkovej sume 363,79 € (dva úkony po 143 € + 2 x režijný paušál po 8,58 € vrátane

20 % dane z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je platcom tejto dane). Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa podľa bodu 4 výroku rozhodnutia.

30. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2016